Journal of Academic Surindra Rajabhat : Vol. 4 No. 1 (2026) : January-April : Article ID: e3171
วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ : ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (2569) : มกราคม-เมษายน ISSN 2822-0870 (Print) ISSN 2822-0889 (Online)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

Factors Influencing the Improvement of Cassava Production Efficiency of Farmers in Wichian Buri District, Phetchabun Province

พรรณนิดา อรุณดี[1], นารีรัตน์ สีระสาร[2*], บำเพ็ญ เขียวหวาน[3], และ พิมพรรณ พิมลรัตน์[4]

Pannida Aroondee[1], Nareerut Seerasarn[2*], Bumpen Keowan[3], and Pimpan Pimonrat[4]

[1-2]วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี; Majoring in Agricultural Extension and Development, Department of Agriculture and Cooperatives, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi Province, Thailand.

[3-4]สาขาการผลิตพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี; Department of Crop Production, Faculty of Agricultural Technology, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Thanyaburi District, Pathum Thani Province, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Nareerut.see@stou.ac.th

DOI : 10.65205/jasrru.2026.e3171

Received : October 29, 2025; **Revised :** April 13, 2026; **Accepted :** April 16, 2026

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลังในตำบลภูน้ำหยด จำนวน 159 ราย อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2567/68 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดเรียงลำดับ และการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังมีอายุเฉลี่ย 52 ปี มีพื้นที่ผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 13.42 ไร่ รายได้จากการผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 7,567.10 บาท/ไร่ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ร้อยละ 76.10 เลือกท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง ที่อายุ 8 - 12 เดือน ร้อยละ 78.20 พ่นสารกำจัดวัชพืชก่อนงอกทันทีหลังปลูก ปัญหาในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ด้านท่อนพันธุ์ไม่ต้านทานต่อโรคพืช ขาแรงงานในการผลิต และน้ำไม่เพียงพอในการผลิต ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพควรส่งเสริมเกษตรกรทำแปลงมันสำปะหลังสะอาดสำหรับทำท่อนพันธุ์ เพื่อให้เกษตรกรมีท่อนพันธุ์สะอาดไว้ใช้เองและมีท่อนพันธุ์เพียงพอต่อการผลิตมันสำปะหลังในรอบปีการผลิตถัดไป

คำสำคัญ (Keywords) : มันสำปะหลังสะอาด, ท่อนพันธุ์สะอาด, ประสิทธิภาพการผลิต

Citation : Aroondee, P., Seerasarn, N., Keowan, B., & Pimonrat, P. (2026). Factors Influencing the Improvement of Cassava Production Efficiency of Farmers in Wichian Buri District, Phetchabun Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat, 4*(1), e3171. https://doi.org/10.65206/jasrru.2026.e3171

Abstract

This research aimed to study the factors influencing the improvement of cassava production efficiency among farmers. Data were collected from 159 cassava farmers in Phu Nam Yod Subdistrict, Wichian Buri District, Phetchabun Province, who were registered with the Department of Agricultural Extension for the 2024/25 production year. Data collection was conducted using structured interviews.The statistical methods used for data analysis included both descriptive and inferential statistics, such as frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, ranking, and multiple regression analysis.The research findings revealed that the average age of the farmers was 52 years. The average cassava cultivation area was 13.42 rai, and the average income from cassava production was 7,567.10 baht per rai. The cassava production efficiency improvement rate was 76.10%. Most farmers (78.20%) selected cassava stem cuttings aged between 8 to 12 months and applied herbicides immediately after planting.

Keywords : Clean cassava, Clean planting material, Production efficiency

บทนำ (Introduction)

มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อประเทศไทยมาอย่างยาวนาน ทั้งในด้านการเกษตร การค้า และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง มันสำปะหลังมีบทบาทเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตอาหารสัตว์ แป้งมันสำปะหลังเอทานอล และผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหลายประเภท ปัจจุบันประเทศไทยครองอันดับ 3 ของโลกในด้านปริมาณการผลิต และยังเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังรายใหญ่ที่สุดของโลก ด้วยมูลค่าส่งออกปี 2567 ประมาณ 3,133 ล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 33.8 ของโลก และมีตลาดส่งออกที่สำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย สหรัฐอเมริกา และไต้หวัน (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์, 2568) ในปี 2567 ประเทศไทยมีเนื้อที่เพาะปลูก 9,321,839 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว 8,873,538 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 28624312 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 3226 กิโลกัม/ไร่ แหล่งผลิตมันสำปะหลังที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ นครราชสีมา 1,153074 ไร่ ชัยภูมิ 800,870 ไร่ กำแพงเพชร 694,764 ไร่ ตามลำดับ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567)

ปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 35.1 ล้านตันในปี 2564 ลดลงประมาณ 26.8 ล้านตัน สาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น ภัยแล้ง โรคระบาดพืชโดยเฉพาะโรคใบด่างมันสำปะหลัง และปัญหาดินเสื่อมโทรม โดยเฉลี่ยผลผลิตต่อไร่ของไทยลดลงจาก 3.6 ตัน/ไร่ เหลือเพียง 3.3 ตัน/ไร่ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการผลิต ได้แก่ ต้นทุนปัจจัยการผลิต เช่น ราคาปุ๋ยเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงหลังการระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้ต้นทุนการเพาะปลูกต่อไร่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 15–25 เมื่อเทียบกับช่วงก่อนหน้า (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์, 2568)

ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังต่อไป

Citation : พรรณนิดา อรุณดี, นารีรัตน์ สีระสาร, บำเพ็ญ เขียวหวาน, และ พิมพรรณ พิมลรัตน์. (2569). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, *4*(1), e3171. https://doi.org/10.65205/jasrru.2026.e3171

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

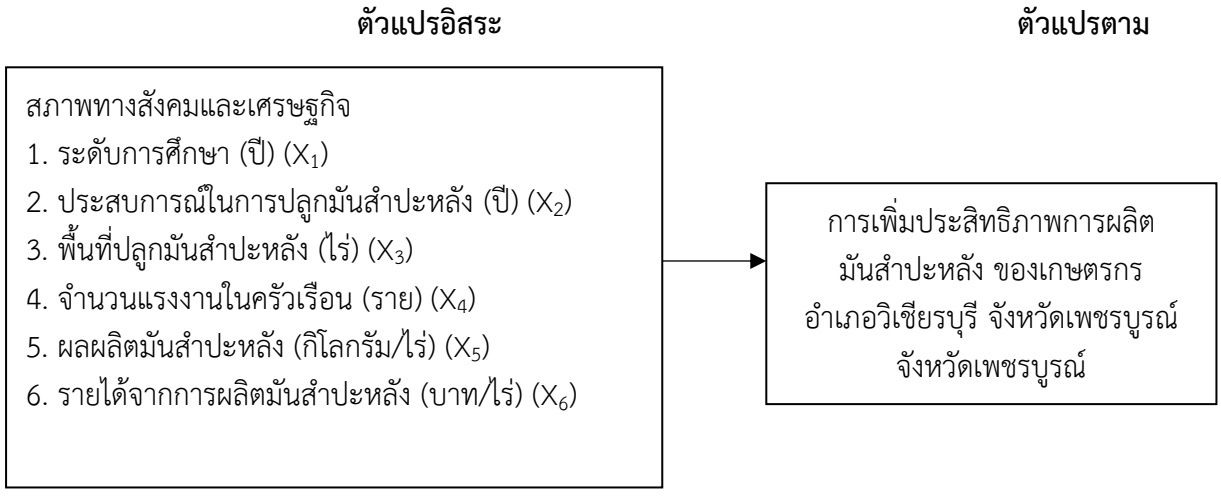
1. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

ความหมายของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร การส่งเสริมการเกษตร (Agricultural Extension) คือ การให้บริการหรือแนวทางการช่วยเหลือเกษตรกร โดยวิธีการศึกษาปรับปรุงวิธีการและเทคนิคทางการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและรายได้ รวมทั้งการปรับปรุงระดับความเป็นอยู่ และสังคมของชีวิตชนบทให้ดีขึ้น โดยมีผู้ให้ความหมายเพิ่มเติมไว้ ดังนี้ ให้ความหมายการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรไว้ว่า กระบวนการถ่ายทอดความรู้เทคนิค วิธีการ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนติดตามให้คำปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จนเกษตรกรสามารถประสบความสำเร็จในอาชีพและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (พลากร, 2566)

กล่าวโดยสรุปการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร หมายถึง กระบวนการพัฒนาเกษตรกรโดยวิธีต่าง ๆ ทั้งด้านองค์ความรู้ การนำเทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิต และทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรและการผลิต ทำให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระดับครัวเรือนและชุมชน ให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

Citation : Aroondee, P., Seerasarn, N., Keowan, B., & Pimonrat, P. (2026). Factors Influencing the Improvement of Cassava Production Efficiency of Farmers in Wichian Buri District, Phetchabun Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat, 4*(1), e3171. https://doi.org/10.65206/jasrru.2026.e3171

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในตำบลภูน้ำหยด อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2567/68 จำนวน 262 ราย

2. การสุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยวิธี (Yamane, 1973) จากเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่ตำบลภูน้ำหยด อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

N คือ ประชากรของกลุ่มตัวอย่าง
N คือ ประชากรทั้งหมด
e คือ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ในที่นี้กำหนดที่ระดับ 0.05)

$$\text{แทนค่า } n = \frac{262}{1 + 262(0.05)^2}$$

$$n = 158.3082$$

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในตำบลภูน้ำหยด อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2567/68 จำนวน 262 ราย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2568) กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane (Yamane, 1973) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาจำนวน 159 ราย ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับฉลาก เก็บข้อมูลจนกระทั่งได้ตัวอย่างครบตามจำนวน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended question) เกี่ยวกับการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา การดำรงตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร ประสบการณ์ในการปลูกมันสำปะหลัง การรับรู้ข่าวสาร การได้รับการอบรม การประกอบอาชีพของครัวเรือน พื้นที่ในการทำการเกษตร พื้นที่ถือครองในการปลูกมันสำปะหลัง จำนวนแรงงานในครัวเรือน ผลผลิตมันสำปะหลัง รายได้ แหล่งเงินทุน และหนี้สิน

ส่วนที่ 2 การผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการดูแลโรคและแมลงในการผลิตมันสำปะหลัง สภาพพื้นที่ในการผลิตมันสำปะหลัง ฤดูในการผลิตมันสำปะหลัง การคัดเลือกพันธุ์และการเตรียมท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง การเตรียมดิน ระยะการผลิตมันสำปะหลัง การผลิตและการดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การตลาดและการขาย ต้นทุนในการผลิต

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ประกอบด้วย สภาพที่เหมาะสมในการผลิตมันสำปะหลัง สภาพดิน การเตรียมท่อนพันธุ์ การเตรียมดิน ระยะปลูกมันสำปะหลัง การดูแลรักษาและป้องกันกำจัดศัตรูพืช วัชพืชและการป้องกันกำจัด โรคที่สำคัญและการกำจัด แมลงศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด การเก็บเกี่ยว และการเก็บรักษาท่อนพันธุ์

Citation : พรรณนิดา อรุณดี, นารีรัตน์ สีระสาร, บำเพ็ญ เขียวหวาน, และ พิมพรรณ พิมลรัตน์. (2569). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, *4*(1), e3171. https://doi.org/10.65205/jasrru.2026.e3171

ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ประกอบด้วย การคัดเลือกพันธุ์และการเตรียมท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง การเตรียมดิน ระยะการผลิตมันสำปะหลัง การผลิตดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง ระดับความเป็นปัญหามากที่สุด
4 หมายถึง ระดับความเป็นปัญหามาก
3 หมายถึง ระดับความเป็นปัญหาปานกลาง
2 หมายถึง ระดับความเป็นปัญหาน้อย
1 หมายถึง ระดับความเป็นปัญหาน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และการจัดอันดับการแปลความหมายระดับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ดังนี้

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5 - 1}{5}$$

$$= 0.8$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึงมีปัญหาน้อยที่สุด
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึงมีปัญหาน้อย
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึงมีปัญหาปานกลาง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึงมีปัญหามาก
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึงมีปัญหามากที่สุด

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อ ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณ (Multiple regression analysis) ซึ่งรูปแบบจำลองสามารถแสดงได้ดังนี้

$$Y = \alpha_0+\beta_1X_1+\beta_2X_2+\beta_3X_3+\beta_4X_4+\beta_5X_5+ \beta_6X_6+\varepsilon$$

โดยกำหนดให้

Y คือ เทคโนโลยีผลิตมันสำปะหลัง
α_0 คือ ค่าคงที่
β คือ สัมประสิทธิ์ตัวประมาณค่าพารามิเตอร์
ε คือ ความคลาดเคลื่อน
X คือ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระดับการศึกษา (X_1) ประสบการณ์ในการผลิตมันสำปะหลัง (X_2) พื้นที่ในการผลิตมันสำปะหลัง (X_3) แรงงานในครัวเรือน (X_4) ผลผลิตมันสำปะหลัง (X_5) รายได้จากการผลิตมันสำปะหลัง (X_6)

Citation : Aroondee, P., Seerasarn, N., Keowan, B., & Pimonrat, P. (2026). Factors Influencing the Improvement of Cassava Production Efficiency of Farmers in Wichian Buri District, Phetchabun Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat, 4*(1), e3171. https://doi.org/10.65206/jasrru.2026.e3171

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ข้อมูลทั่วไปด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 52 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.4 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 59.1 มีประสบการณ์การปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 5.22 ปี มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 13.42 ไร่ต่อราย จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.97 คน แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการลงทุนปลูกมันสำปะหลัง ส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตัวเอง ร้อยละ 52.2 หนี้สินเฉลี่ย 203,987.42 บาท รายได้จากการผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 7,567.10 บาท/ไร่/ปี รายได้จากการเกษตรอื่นๆ เฉลี่ย 8,168.55 บาท/ไร่/ปี

2. สภาพการผลิตมันสำปะหลัง ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ผลการศึกษาสภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร พบว่า พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเป็นพื้นที่ราบ มีการระบายน้ำปานกลาง เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังในช่วงเดือนเมษายน-มิถุนายน พันธุ์มันสำปะหลังที่ใช้ปลูก คือ พันธุ์แขกดำ คัดเลือกจากพันธุ์ที่ให้ผลผลิตหัวสดและมีเปอร์เซ็นต์แป้งสูง ท่อนพันธุ์ที่ใช้ปลูกมีอายุ 8-12 เดือน ใช้ท่อนพันธุ์จำนวน 1,501-2,000 ท่อน/ไร่ เตรียมดินปลูกมันสำปะหลังโดยใช้ผานสามไถดะ ใช้ผานเจ็ดแปรดินให้ละเอียด และทำยกร่องแปลงเพื่อปลูกมันสำปะหลัง เก็บเกี่ยวเมื่อมันสำปะหลังอายุ 10 เดือน ผลผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 4.42 ตัน/ไร่ มีเปอร์เซ็นต์แป้งเฉลี่ย 26.52 % ราคาจำหน่ายมันสำปะหลังเฉลี่ย 1.76 บาท/กก.

3. อิทธิพลที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร มีผลการศึกษาดังนี้

เบื้องต้นในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณต้องคำนึงถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับแบบจำลอง 2 ประเด็น คือ

1) ปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวแปรคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) โดยพิจารณาจากค่าสถิติ Durbin-Watson (D.W.) ต้องมีค่าเข้าใกล้ 2 หรืออยู่ระหว่าง 1.75-2.25 (Gujarati and Porter, 2009)

2) ปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ (Heteroske-dasticity: σ^2) โดยพิจารณาจากค่าสถิติ White hetero-skedasticity

ผลการทดสอบการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter Method พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปร ในตารางที่ 1 พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกคู่มีค่าไม่เกิน 0.80 สามารถอธิบายได้ว่าตัวแปร X_1-X_6ได้แก่ ระดับการศึกษา (ปี) ประสบการณ์ในการผลิตมันสำปะหลัง (ปี) พื้นที่ในการปลูกมันสำปะหลัง (ไร่) แรงงานในครัวเรือน (ราย) ผลผลิตมันสำปะหลัง (กิโลกรัมต่อไร่) รายได้จากการผลิตมันสำปะหลัง (บาทต่อไร่) โดยตัวแปรตามที่ศึกษา คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ

Citation : พรรณนิดา อรุณดี, นารีรัตน์ สีระสาร, บำเพ็ญ เขียวหวาน, และ พิมพรรณ พิมลรัตน์. (2569). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, *4*(1), e3171. https://doi.org/10.65205/jasrru.2026.e3171

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation)

Variable	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6
X_1	1.00	-0.394	-0.017	0.042	0.034	0.055
X_2		1.00	0.185	0.005	0.083	0.073
X_3			1.00	0.009	0.035	0.003
X_4				1.00	-0.042	-0.130
X_5					1.00	0.734
X_6						1.00

หมายเหตุ : X1 เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy variable)

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในตารางที่ 2 อธิบายได้ดังนี้

1) แบบจำลองการถดถอยพหุคุณในตารางที่ 2 ไม่พบปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวแปรคลาดเคลื่อน เนื่องจากให้ค่าสถิติ D.W. เข้าใกล้ 2 หรืออยู่ระหว่าง 1.75-2.25 (1.84) อย่างไรก็ตาม เมื่อทดสอบปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ของแบบจำลองพบว่า มีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นจึงทำการแก้ไขด้วยวิธี Heteroskedasticity-Robust S.E. (Gujarati and Porter, 2009)

2) สัมประสิทธิ์ตัวกำหนด (Coefficient of determination หรือ R2) มีค่าเท่ากับ 0.062 แสดงให้เห็นว่าแบบจำลองการถดถอยพหุคูณในตารางที่ 3 สามารถอธิบายความแปรปรวนในการผลิตสำปะหลังของเกษตรกร ได้ถึงร้อยละ 6.20

3) สัมประสิทธิ์ของตัวแปรผลผลิตมันสำปะหลัง (X5) มีค่าเท่ากับ -0.049 หมายถึง เมื่อผลผลิตมันสำปะหลัง ลดลง 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังลดลง 0.049 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4) สัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้สุทธิจากการผลิตมันสำปะหลัง (X6) มีค่าเท่ากับ 2.121 หมายถึง เมื่อรายได้สุทธิจากการผลิตมันสำปะหลังเพิ่มขึ้น 1,000 บาท ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังเพิ่มขึ้นที่ 2,121 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Citation : Aroondee, P., Seerasarn, N., Keowan, B., & Pimonrat, P. (2026). Factors Influencing the Improvement of Cassava Production Efficiency of Farmers in Wichian Buri District, Phetchabun Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat, 4*(1), e3171. https://doi.org/10.65206/jasrru.2026.e3171

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

Variable	Regression coefficient (b)	S.E.	t	Sig
Constant	4.029	0.095	42.498	0.000
X_1 = ระดับการศึกษา (ปี)	0.001	0.006	0.139	0.889
X_2 = ประสบการณ์ในการปลูกมันสำปะหลัง (ปี)	-0.003	0.005	-0.550	0.583
X_3 = พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)	-0.002	0.001	-1.408	0.161
X_4= จำนวนแรงงานในครัวเรือน (ราย)	-0.015	0.021	-0.697	0.487
X_5= ผลผลิตมันสำปะหลัง (กิโลกรัมต่อไร่)	-0.049	0.021	-2.377	0.019*
X_6= รายได้จากการผลิตมันสำปะหลัง (บาทต่อไร่)	2.121	0.000	2.067	0.040**
R^2 = 0.062 D.W. = 1.835 F = 1.688 Sig. = 0.000				

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter Method ใช้ตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปร ได้แก่ X_1=ระดับการศึกษา (ปี) X_2=ประสบการณ์ในการปลูกมันสำปะหลัง (ปี) X_3=พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (ไร่) X_4=จำนวนแรงงานในครัวเรือน (ราย) X_5=ผลผลิตมันสำปะหลัง (กิโลกรัมต่อไร่) X_6=รายได้จากการผลิตมันสำปะหลัง (บาทต่อไร่) โดยตัวแปรตามที่ศึกษา คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

Variables	Variables	Standard Deviation
Independent Variables		
X_1 = ระดับการศึกษา (ปี)	7.937	2.803
X_2 = ประสบการณ์ในการปลูกมันสำปะหลัง (ปี)	5.220	3.219
X_3 = พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)	13.428	9.951
X_4= จำนวนแรงงานในครัวเรือน (ราย)	1.975	0.684
X_5= ผลผลิตมันสำปะหลัง (กิโลกรัมต่อไร่)	4.423	1.032
X_6= รายได้จากการผลิตมันสำปะหลัง (บาทต่อไร่)	7,567.107	2,107.456
Y = การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง	0.501	0.968

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร

ปัญหาเกี่ยวกับอิทธิพลที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ศึกษาปัญหาของเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ได้แก่ การคัดเลือกท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง การเตรียมดิน ระยะการผลิตมันสำปะหลัง การผลิตและดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว ผลการศึกษาปัญหาของเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง พบว่า

Citation : พรรณนิดา อรุณดี, นารีรัตน์ สีระสาร, บำเพ็ญ เขียวหวาน, และ พิมพรรณ พิมลรัตน์. (2569). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, *4*(1), e3171. https://doi.org/10.65205/jasrru.2026.e3171

1. ปัญหาด้านการคัดเลือกท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง โดยรวม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการคัดเลือกท่อนพันธุ์มันสำปะหลังอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.35) แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ท่อนพันธุ์ไม่ต้านทานต่อโรคพืช ($\overline{X}$=4.58) ขาดแหล่งท่อนพันธุ์ที่น่าเชื่อถือ ($\overline{X}$=4.39) และท่อนพันธุ์ไม่เพียงพอ ($\overline{X}$=4.36)

2. ปัญหาด้านการเตรียมดิน โดยรวม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการเตรียมดินอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.19) แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ขาดเครื่องจักรในการเตรียมดิน ($\overline{X}$=4.30) และสภาพดินไม่เหมาะสมต่อการผลิต ($\overline{X}$=4.27) และดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ($\overline{X}$=4.19)

3. ปัญหาด้านระยะการผลิตมันสำปะหลัง โดยรวม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านระยะการผลิตมันสำปะหลังอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.05) ได้แก่ ระยะปลูกไม่เหมาะสม

4. ปัญหาด้านการผลิตและดูแลรักษา โดยรวม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิตมันสำปะหลังและดูแลรักษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.34) แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ขาดแรงงานในการผลิตมันสำปะหลัง ($\overline{X}$=4.56) น้ำไม่เพียงพอในการผลิตมันสำปะหลัง ($\overline{X}$=4.46) ภัยธรรมชาติ ($\overline{X}$=4.45)

5. ปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลัง โดยรวม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลัง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.09) แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ขาดแรงงาน ($\overline{X}$=4.23) ขาดเครื่องมือเครื่องจักร ($\overline{X}$=4.04) และระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังไม่เหมาะสม ($\overline{X}$=4.01)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับอิทธิพลที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร

ศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ได้แก่ การคัดเลือกท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง การเตรียมดิน ระยะการผลิตมันสำปะหลัง การผลิตและดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว ผลการศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง พบว่า

1. ข้อเสนอแนะด้านการคัดเลือกท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง โดยรวม พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการคัดเลือกท่อนพันธุ์อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.13) แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ การจัดหาท่อนพันธุ์สะอาด ($\overline{X}$=4.66) การออกใบรับรองแปลงขยายพันธุ์ให้แก่เกษตรกรโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\overline{X}$=4.63) แหล่งจำหน่ายท่อนพันธุ์ที่น่าเชื่อถือ และสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้ ($\overline{X}$=4.59)

2. ข้อเสนอแนะด้านการเตรียมดิน โดยรวม พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการเตรียมดินอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.83) แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ดิน ($\overline{X}$=4.60) หน่วยงานรัฐรับตรวจวิเคราะห์ดินให้เกษตรกร ($\overline{X}$=4.55) และการให้ความรู้เรื่องการเตรียมดินที่ถูกหลักวิชาการ ($\overline{X}$=3.47)

3. ข้อเสนอแนะด้านการผลิตมันสำปะหลัง โดยรวม พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการผลิตมันสำปะหลังอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=3.63) แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ จัดทำแปลงสาธิตการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ($\overline{X}$=4.60) การอบรมให้ความรู้เรื่องการผสมแม่ปุ๋ย ($\overline{X}$=3.87) และการอบรมให้ความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ($\overline{X}$=3.58)

4. ข้อเสนอแนะด้านการผลิตและดูแลรักษา โดยรวม พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการผลิตและดูแลรักษาอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.96) แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ให้ความรู้เรื่องโรคพืช และแมลงศัตรูพืช ($\overline{X}$=4.58) การบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอตลอดฤดูกาลผลิต ($\overline{X}$=4.57) การลดต้นทุนในการผลิต ($\overline{X}$= 4.50)

5. ข้อเสนอแนะด้านการเก็บเกี่ยว โดยรวม พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการเก็บเกี่ยวอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.75) แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและผู้ที่เกี่ยวข้องให้คำแนะนำเรื่องการเก็บเกี่ยวในระยะที่เหมาะสม ($\overline{X}$=4.57) การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยในการเก็บเกี่ยว ($\overline{X}$=3.54) รวมกลุ่มสมาชิกเพื่อระดมทุนในการจัดหาเครื่องมือทางการเกษตรไว้ใช้ร่วมกัน ($\overline{X}$=3.14)

Citation : Aroondee, P., Seerasarn, N., Keowan, B., & Pimonrat, P. (2026). Factors Influencing the Improvement of Cassava Production Efficiency of Farmers in Wichian Buri District, Phetchabun Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat, 4*(1), e3171. https://doi.org/10.65206/jasrru.2026.e3171

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 65.40 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 52 ปี สอดคล้องกับ (กมลรัตน์, 2566) ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 68.7 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 51.43 ปี เกษตรกรร้อยละ 59.10 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ (พลากร, 2566) ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 57.89 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 5.22 ปี สอดคล้องกับ (มันทนา, 2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้การผลิตมันสาปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 8.09 ปี เนื่องจากเกษตรกรจบชั้นประถมศึกษา ประสบการณ์ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ยหลายปี เกษตรกรจึงอาจมีการผลิตแบบดั้งเดิมตามประสบการณ์ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรควรเน้นการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี จัดกระบวนเรียนรู้ ผ่านการจัดทำแปลงสาธิตเพื่อให้เกษตรกรเห็นผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนเกษตรกรมีพื้นที่ผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 13.42 ไร่ จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.97 คน สอดคล้องกับ (พลากร, 2566) ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรใน อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 11.07 ไร่ มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.64 คน เนื่องจากอาชีพผลิตมันสำปะหลังเป็นอาชีพที่ให้ผลตอบแทนสูง เกษตรกรมีทุนตนเองสำหรับผลิตมันสำปะหลัง จึงเหมาะกับการส่งเสริมการผลิตโดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตถ่ายทอดความรู้แต่ละช่วงการผลิต.ส่งเสริมองค์ความรู้การลดต้นทุนการผลิต เพื่อให้อาชีพผลิตมันสำปะหลังเป็นอาชีพมั่นคงและเพียงพอการเลี้ยงชีพของเกษตรกร

2.การผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.10 ปลูกมันสำปะหลังในช่วงเดือนเมษายน-มิถุนายน แตกต่างจาก (เสาวลักษณ์ และคณะ, 2566) ศึกษาเรื่องความรู้และความต้องการการส่งเสริมการควบคุมเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพูของเกษตรกรในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.00 ปลูกมันสำปะหลังในช่วงเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม เกษตรกรร้อยละ 79.90 เก็บท่อนพันธุ์ไว้ใช้เอง อายุ 8-12 เดือน ร้อยละ 30.80 ไม่แช่ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังก่อนปลูกร้อยละ 61.60 สอดคล้องกับ (เสาวลักษณ์ และคณะ, 2566) ศึกษาเรื่องความรู้และความต้องการการส่งเสริมการควบคุมเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพูของเกษตรกรในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 73.20 ใช้ท่อนพันธุ์ที่เก็บไว้เอง อายุระหว่าง 10-12 เดือน ร้อยละ 84.80 ไม่ได้แช่ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังก่อนปลูก เกษตรกรร้อยละ 61.60 ใช้พันธุ์แขกดำ ร้อยละ 53.50 ให้น้ำมันสำปะหลังโดยอาศัยน้ำฝน ร้อยละ37.7 ใช้ปุ๋ยสูตร 0-0-60 สอดคล้องกับ (นุชณา และคณะ, 2565) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรในตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 72.00 ใช้พันธุ์แขกดำ ร้อยละ 71.80 ให้น้ำมันสำปะหลังโดยอาศัยน้ำฝน ร้อยละ 52.10 เลือกใส่ปุ๋ยสูตร 0-0-60 เกษตรกรไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน เกษตรกรร้อยละ 95.60 ทำการยกร่องแปลงปลูกมันสำปะหลัง สอดคล้องกับ (ปัฐวนันท์ และคณะ, 2566) ศึกษาเรื่องความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรใน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรมีการยกร่องปลูกมันสำปะหลัง เกษตรกรร้อยละ 51.60 พบโรคใบด่างมันสำปะหลัง ร้อยละ 48.40 พบเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง สอดคล้องกับ (เสาวลักษณ์ และคณะ, 2566) ศึกษาเรื่องความรู้และความต้องการการส่งเสริมการควบคุมเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพูของเกษตรกรในอำเภอบ้าน

Citation : พรรณนิดา อรุณดี, นารีรัตน์ สีระสาร, บำเพ็ญ เขียวหวาน, และ พิมพรรณ พิมลรัตน์. (2569). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, *4*(1), e3171. https://doi.org/10.65205/jasrru.2026.e3171

บึง จังหวัดชลบุรีพบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.90 พบโรคใบด่างมันสำปะหลัง และเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง เกษตรกรร้อยละ 75.50 เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังที่อายุ 10 เดือน มีเปอร์เซ็นต์แป้งเฉลี่ย 26.52 ราคาขายเฉลี่ย 1.76 บาท/กก.เนื่องจากเป็นช่วงที่มีอายุเหมาะสมกับการเก็บเกี่ยวและมีเปอร์เซนต์แป้งสูง เกษตรกรขายหัวมันสำปะหลังทันทีให้ลานรับซื้อเอกชนในพื้นที่ และมีต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 4,395.30 บาท/ไร่ สอดคล้องกับ (เสาวลักษณ์ และคณะ, 2566) ศึกษาเรื่องความรู้และความต้องการการส่งเสริมการควบคุมเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพูของเกษตรกรในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรบรรทุกผลผลิตไปขายลานมันในพื้นที่ และมีต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 4,761.17 บาท/ไร่ เนื่องจากเกษตรกรผลิตโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ไม่มีระบบ การจัดการน้ำ แหล่งท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกรใช้ท่อนพันธุ์แขกดำเก็บไว้เอง แต่ท่อนพันธุ์ส่วนใหญ่ที่นำมาทำพันธุ์จะมีโรคใบด่างติดมากับท่อนพันธุ์ด้วย เมื่อนำมาปลูกจะเป็นการขยายเชื้อเพิ่มมากขึ้น จึงควรมีการส่งเสริมความรู้การปลูกมันผ่านระบบน้ำหยดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และส่งเสริมความรู้การผลิตท่อนพันธุ์สะอาด จัดทำแปลงต้นแบบเพื่อเป็นการแก้ไขเรื่องโรคใบด่างมันสำปะหลัง

3.การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 98.70 เลือกท่อนพันธุ์ที่ปราศจากการเข้าทำลายของโรคและแมลง ร้อยละ 76.10 เลือกท่อนพันธุ์มันสำปะหลังมีอายุ 8 - 12 เดือน ร้อยละ 73.60 นำท่อนพันธุ์มาปลูกภายใน 15 วันหลังตัด ใช้เฉพาะส่วนกลางของลำต้น ร้อยละ 59.10 เตรียมท่อนพันธุ์ที่มีความยาว 20-25 ซม. มีตาไม่น้อยกว่า 5 ตาต่อท่อน ร้อยละ 54.30 แช่ท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีกำจัดแมลง เพื่อกำจัดเพลี้ยแป้งที่ติดมากับท่อนพันธุ์ สอดคล้องกับ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2567) การให้คำแนะนำการเตรียมท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง ที่มีอายุมากกว่า 8 – 12 เดือน มีความยาวประมาณ 20 – 25 เซนติเมตร มีตาไม่น้อยกว่า 5 ตาต่อท่อน ท่อนพันธุ์สดใหม่ ปราศจากการเข้าทำลายของโรงและแมลง นำมาปลูกภายใน 15 วัน หลังตัด ใช้เฉพาะส่วนกลางของลำต้น แช่ท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีกำจัดแมลงเพื่อกำจัดเพลี้ยแป้งที่ติดมากับท่อนพันธุ์ และช่วยป้องกันการระบาดในระยะ 1 เดือนแรก เกษตรกรร้อยละ 98.70 ใช้ผาน 7 ในการเตรียมดินก่อนปลูกมันสำปะหลัง ร้อยละ 95.60 ยกร่องแปลงมันสำปะหลัง เนื่องจาก การที่เกษตรกรดำเนินการผลิตสอดคล้องกับแนวทางของกรมส่งเสริมการเกษตร ไม่เพียงช่วยเพิ่มผลผลิต แต่ยังช่วยลดความเสี่ยง ลดต้นทุน และยกระดับคุณภาพผลผลิต ทำให้เกิดความคุ้มค่าและความยั่งยืนในการปลูกมันสำปะหลังในระยะยาว

4. การประเมินระดับของปัญหาในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัญหาขาดแคลนแรงงานในการผลิต เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด ($\overline{X}$=4.56) สอดคล้องกับ (กมลรัตน์, 2566) ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิตในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.27) ได้แก่ ขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร ดังนั้นควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรกลทางการเกษตรทดแทนแรงงาน เช่นการจัดการระยะปลูกระหว่างแถวมันให้มีขนาดใหญ่ขึ้นสำหรับใช้เครื่องจักรขนาดเล็กในการกำจัดวัชพืชทดแทนแรงงานคนและสารเคมีกำจัดวัชพืช

5. ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้เจ้าหน้าที่จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่อง โรคพืช และแมลงศัตรูพืชตลอดฤดูกาลผลิต ($\overline{X}$=4.58) สอดคล้องกับ (กมลรัตน์, 2566) ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะหน่วยงานราชการควรสนับสนุนหรือจัดหาแหล่งพันธุ์สะอาดแก่เกษตรกร หรือจัดทำแปลงพันธุ์สะอาดในแต่ละตำบล

Citation : Aroondee, P., Seerasarn, N., Keowan, B., & Pimonrat, P. (2026). Factors Influencing the Improvement of Cassava Production Efficiency of Farmers in Wichian Buri District, Phetchabun Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat, 4*(1), e3171. https://doi.org/10.65206/jasrru.2026.e3171

สอดคล้องกับ (สกาวรัตน์, 2564) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรตำบลน้ำแคม อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย พบว่า ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตมันสำปะหลัง คือ การจัดอบรมให้ความรู้ในประเด็นการป้องกันกำจัดโรคพืชและแมลงศัตรูพืช ควรส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้เรื่องการคัดเลือกพันธุ์มันสำปะหลัง ดังนั้น เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมให้เกษตรกรจัดทำแปลงพันธุ์มันสำปะหลังที่ปลอดโรคและแมลงศัตรูพืช เพื่อให้เกษตรกรผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังปลอดโรคและสายพันธุ์เหมาะสมกับพื้นที่ของเกษตรกร ในการผลิตมันสำปะหลังให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ศึกษาการผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่อื่นๆ เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน จะทำให้ทราบถึงเทคนิคและวิธีการผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่อื่นๆ ที่จะสามารถนำมาเปรียบเทียบและพัฒนาการผลิตมันสำปะหลังต่อไป

2. ศึกษาเกษตรกรปลูกพืชชนิดอื่นๆ เพื่อที่จะได้ทราบถึงผลดีและผลเสียเมื่อเทียบกับการผลิตมันสำปะหลัง เพื่อมาพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการเกษตรต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). *การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง.* กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2568). ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง ผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังโรงงาน จำนวนครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามกิจกรรมการเกษตร ปี 2568. https://farmer.doae.go.th

กมลรัตน์ จันดาวงค์. (2566). *แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].

พลากร จอมนวล. (2566). *แนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].

มันทนา วงทองคำ. (2564). *แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้การผลิตมันสาปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดหนองคาย* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].

เสาวลักษณ์ ศักดิ์สกุลคุณากร, นารีรัตน์ สีระสาร และบำเพ็ญ เขียวหวาน. (2566). ความรู้และความต้องการการส่งเสริมการควบคุมเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพูของเกษตรกรในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิทยาศาสตร์เกษตรและการจัดการ, 6*(3), 62-72.

นุชณา ภัทรไพบูลย์ชัย, นารีรัตน์ สีระสาร และจรรยา สิงห์คำ. (2565). การส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรในตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(10), 348-363.

ปัฐวนันท์ พันธุมาตร, นารีรัตน์ สีระสาร และสินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม. (2566). ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรใน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิทยาศาสตร์เกษตรและการจัดการ, 6*(3), 41-50.

Citation : พรรณนิดา อรุณดี, นารีรัตน์ สีระสาร, บำเพ็ญ เขียวหวาน, และ พิมพรรณ พิมลรัตน์. (2569). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, *4*(1), e3171. https://doi.org/10.65205/jasrru.2026.e3171

สกาวรัตน์ ผลประสาท. (2564). การส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรตำบลน้ำแคม อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์. (2568). *สถานการณ์การผลิตมันสำปะหลัง โอกาสและแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน.* สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กองนโยบายและยุทธศาสตร์การค้าสินค้าเกษตร.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2567). ปริมาณการผลิตมันสำปะหลัง ปี 2567. https://catalog.oae.go.th/dataset/dataoae1304/resource/4f797ec4-c8be-4414-885f-395719d6a06d

Gujarati, D. N. & Porter, D. C. (2009). Basic econometrics (5th ed.). New York: McGraw Hill.

Yamane, T. (1973). Statistics: An introductory analysis (3rd ed.). New York: Harper and Row.

Citation : Aroondee, P., Seerasarn, N., Keowan, B., & Pimonrat, P. (2026). Factors Influencing the Improvement of Cassava Production Efficiency of Farmers in Wichian Buri District, Phetchabun Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat, 4*(1), e3171. https://doi.org/10.65206/jasrru.2026.e3171

Citation : พรรณนิดา อรุณดี, นารีรัตน์ สีระสาร, บำเพ็ญ เขียวหวาน, และ พิมพรรณ พิมลรัตน์. (2569). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, *4*(1), e3171. https://doi.org/10.65205/jasrru.2026.e3171